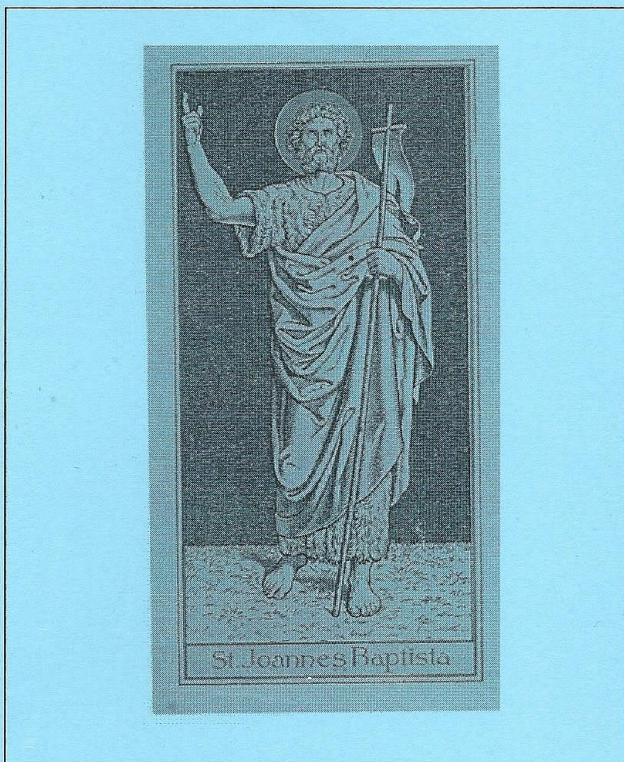

Oosteind en zijn beschermheiligen en (oude) bidprentjes

Uitgave Heemkundegroep Ulendonc Oosteind, november 2013

Voorwoord

U kunt er heilig van overtuigd zijn dat de zeven leden van de Heemkundegroep Ulendonc hun best hebben gedaan om dit jaar weer een interessante expositie op te zetten.

Het onderwerp is niet zo alledaags, maar heiligen kom je toch nogal eens tegen. Denk bijvoorbeeld maar aan de doopnamen die veel mensen in ons dorp hebben of aan de heiligen die aangeroepen worden als beschermer van een bepaald beroep of tegen onheil als ziekten en onweer.

Een aantal van deze heiligen hebben wij uitgekozen om er iets meer over te vertellen en als u dit boekje leest, zult u zien dat geloof en bijgeloof soms dicht bij elkaar liggen.

Omdat heiligen ook vaak afgebeeld worden op bidprentjes hebben we op de tentoonstelling en in het boekje een keuze gemaakt uit de verzameling gedachtenisprentjes van Bert Sibon.

Namens de werkgroep wens ik u een aangename tijd bij het bezoek aan de expositie en bij het lezen van dit boekje.

voorzitter
Kees van Haaf

Inhoudsopgave

Hoe werd iemand heilig?	3
Hoe wordt iemand nu heilig?	4
Sint Johannes de Doper	5
Jozef, de voedstervader van Jezus	7
De Heilige Cornelius, Paus en Martelaar	9
Heilige Antonius beste vriend ...	11
Isidorus, de beschermheilige van de boeren	14
Moeder Theresa	16
Victor van Marseille	18
Sint Eligius of St.Elooi	19
Heilige Donatus, de beschermheilige tegen onweer	20
Sint Christoffel	25
De IJsheiligen	26
Allerheiligen	28
Geloof of (toch) Bijgeloof?	30
De geschiedenis van het bidprentje	32

Samenstelling en vormgeving: Martha Leltz

Hoe werd iemand heilig ?

In de eerste tien eeuwen van onze jaartelling werd je vrij gemakkelijk heilig genoemd. Een heilige is iemand die sterk aan Jezus doet denken.

Het waren de gewone gelovigen die een overledene begonnen te vereren. Ze bezochten zijn of haar graf en namen er stof, stenen of hout van mee naar huis. Ook probeerden ze overblijfselen van de overledene aan te raken om zo de heilige te vragen of hij/zij het gebed van de gelovige op aarde bij God wilde ondersteunen. Die overblijfselen worden relieken of relikwieën genoemd. In die eerste eeuwen waren er heel wat berichten over wonderbaarlijke genezingen of gebedsverhoringen. Door die verhalen gingen steeds meer mensen, die pelgrims genoemd werden, zo'n graf bezoeken. De plaatselijke bisschop kon dan besluiten de relieken van de vereerde op een altaar in de kerk te plaatsen en daarmee was de man of vrouw heilig verklaard. Iedere stad of streek wilde wel zo'n plaatselijke heilige, want dat leverde geld op en daarom gingen ze elders relieken van heiligen kopen en soms zelf stelen. De toenmalige paus Johannes XV besloot in het jaar 993 dat de paus, na zorgvuldig onderzoek, het alleenrecht kreeg om iemand officieel heilig te verklaren.

Schrijver : Kees van Haaf

Bron: Winkler Prins en RKKERK.nl

Hoe wordt iemand nu heilig ?

Vanaf het jaar 1000 wordt iemand door de paus heilig verklaard nadat er een aantal onderzoeken heeft plaats gevonden. Voor de heiligverklaring worden vier stappen gezet.

1. Een plaatselijke bisschop kan een overleden gelovige laten erkennen door de kerk als de overledene nog lange tijd na zijn of haar dood vereerd wordt.

De bisschop zet die persoon dan op een lijst en hij/zij wordt dan *DIENAAR GODS* genoemd.

2. Na onderzoek van het leven, gepubliceerde teksten en wonderen van de overledene gaat er een bericht naar Rome. Als men het daar eens is met de manier waarop de bisschop het onderzoek heeft gedaan, wordt de persoon in kwestie benoemd tot *EERBIEDWAARDIGE*.

3. De volgende fase is een onderzoek naar de wonderen die kunnen worden toegeschreven aan de overledene. Er moeten er minstens twee door toedoen van hem/haar geschied zijn. Als de paus deze erkent, wordt de vereerde persoon *ZALIG* verklaard.

4. Als de paus officieel de verering door de hele wereldkerk goedkeurt, is de man of vrouw *HEILIG* verklaard.

Schrijver : Kees van Haaf

Bron: Winkler Prins en RKKERK.nl

Sint Johannes de Doper

De patroonheilige van onze parochiekerk wordt op meerdere dagen in het jaar herdacht.

OP 24 juni herdenkt de kerk zijn geboorte en op 29 augustus wordt zijn dood herdacht.

Johannes de Doper moet Jezus gekend hebben, want zijn moeder Elisabeth was een bejaarde nicht van de moeder van Jezus en toen Maria hoorde dat haar nicht in verwachting was, is zij haar gaan helpen in de laatste maanden voor de bevalling.

Over de vader van Johannes, Zacharias, die tempeldienaar was, wordt verteld dat hij niet kon geloven dat zijn vrouw nog in verwachting kon zijn en een engel laat hem dan weten dat hij niet zal kunnen praten totdat het kind geboren is. Na de geboorte van Johannes schrijft hij de naam van het kind op een schrijftabletje en daarmee krijgt hij zijn stem weer terug.

Van zijn jeugd is weinig bekend, maar we weten wel uit de verhalen dat Johannes in de woestijn leefde, gekleed was in een kleding van kameelharen en dat hij zich voedde met sprinkhanen en wilde honing.

Toen Jezus een jaar of dertig was liet hij zich door Johannes dopen in de rivier de Jordaan.

Vrij gauw daarna wordt Johannes gevangen genomen door koning Herodus omdat hij openlijk kritiek had op de relatie die de koning onderhield met Herodias, de vrouw van zijn broer.

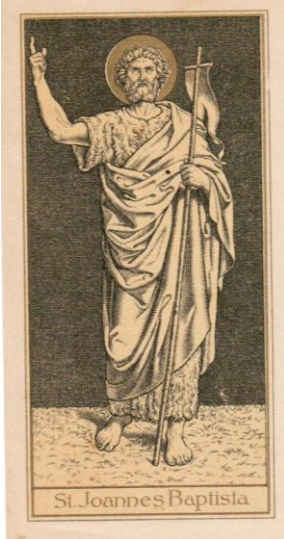
Ook in de gevangenis laat Johannes duidelijk horen dat hij het niet eens is met de handelwijze van de koning en als er een hoffeest is waarop Salome, een dochter van de koning, als dank voor een geslaagd optreden een wens mag doen, fluistert Herodias haar in dat zij het hoofd van Johannes moet vragen als beloning. De koning kan niet weigeren en zo komt Johannes aan zijn einde.

24 juni is al eeuwenlang bekend als Sint Jansdag en tot 1911 is het een verplichte feestdag geweest waarop midzomerfeesten gevierd werden, compleet met offervuren. Deze vuren zouden helpen tegen misoogsten, veeziekten en onweer.

Op de ochtend van die dag werd de dauw met doeken op het gras opgevangen, want die Sint Jansdauw gold als een heilzaam middel tegen oogziekten, hoofdpijn, zweetvoeten en huiduitslag. Wie van

sproeten en moedervlekken af wilde moest door die ochtenddauw in het gras wentelen. Dauwtrappen is nog steeds een populaire bezigheid op deze datum.

Vrouwen die niet tevreden waren over hun huwelijksleven plukten op Sint Jan notenbladeren en legden die in de linkerschoen van hun man om zo een heel jaar verzekerd te zijn van zijn liefde.

Sint Janskruid of smeewortel is een plant die met wortel en al aan de zoldering werd gehangen. Groeiden de stelen richting hemel, dan was dat een goed teken, maar als ze naar beneden groeiden dan was dat een teken van naderend onheil, meestal een overlijden in de familie.

Zag je op Sint Jansdag een lieveheersbeestje dan was je beschermd tegen hoofdpijn en tandpijn en op die dag geplukte bosbessen of geogste noten voorkwamen koorts en buikpijn.

Bovenstaande wetenswaardigheden zijn door Kees van Haaf gevonden bij RKKerk.nl en in een artikel in BN/De Stem.

Jozef, de voedstervader van Jezus

In de evangelieverhalen komt Jozef alleen maar voor in Jezus' kindheidsverhalen. Over hem staan meer verhalen in de zogenaamde apocriefe boeken. Dat zijn ook Bijbelverhalen, maar ze zijn niet allemaal door de Rooms-katholieke kerk erkend. Deze verhalen zijn geschreven in de periode van 200 jaar voor Christus tot 200 jaar na Christus en ze zijn vooral een aanvulling op het Oude Testament.

Zo lezen we dat Jozef afkomstig was uit Bethlehem, een stad in Juda, en dat hij uit de stam van koning David was. Hij was goed thuis in de wetenschap en hij was wetgeleerde en hij was priester in de tempel. Daarnaast oefende hij het beroep van timmerman uit, want een wetgeleerde moest naast zijn geestelijke arbeid een beroep uitoefenen om in zijn levensonderhoud te kunnen voorzien. Hij trouwde en kreeg 4 zonen en 2 dochters: de jongens heetten Judas, Jacobus, Justus en Simon en de meisjes heetten Assia en Lydia. Toen zijn vrouw gestorven was, ging Jozef met zijn kinderen in Nazareth wonen en werd daar timmerman.

Toen Jozef weduwnaar was geworden, was Maria 12 jaar geworden. Op driejarige leeftijd hadden haar ouders haar naar de tempel gebracht om daar te dienen, maar nu was het moment aangebroken waarop zij een jonge vrouw werd en de priesters wilden haar toevertrouwen aan een rechtschapen man die voor haar kon zorgen tot haar huwelijk. Ze zonden boden uit om zo snel mogelijk 12 grijsaards uit de stam Juda bijeen te roepen en het lot viel op Jozef. De mannen moesten hun staf op de grond gooien en degene bij wie er een bloeiende tak uit te voorschijn kwam, was de gelukkige. De staf van Jozef veranderde, maar hij weigerde aanvankelijk omdat hij zichzelf te oud vond. De priesters dreigden hem dat het slecht met hem zou aflopen als hij Gods wil niet deed en hij stemde uiteindelijk toe. Zo nam hij Maria op in zijn huis. In de apocriefe (=verborgen) boeken wordt ook verteld over wonderen die Jezus deed op weg naar Egypte. Hij zorgde o.a. voor voedsel en verkortte de reisweg op onverklaarbare wijze. Over Jezus wordt ook verteld dat hij nogal onhandelbaar is en dat Jozef

en Maria door zijn gedrag gedwongen werden om naar een andere plaats te verhuizen.

In een legende wordt verteld dat Jozef geen beste timmerman was. Het kwam regelmatig voor dat Jezus het werk van Jozef moest verbeteren.

Als Jozef op hoge leeftijd zijn levenseinde voelt naderen, is hij blij dat Maria en Jezus bij hem komen. Jezus staat aan zijn hoofdeinde en Maria houdt zijn voeten vast en hij sterft rustig.

Jozef wordt daarom ook vereerd als patroon van een zalige dood.

19 Maart is de datum waarop Sint Jozef herdacht wordt. Vanaf 1955 is 1 mei de datum van de gedenkdag van Sint Jozef Arbeider.

Giel Meester.

Bronnen: RKKerk.nl , Heiligen.net , Maatschappij voor Goede en Goedkope Lectuur.

De Heilige Cornelius, Paus en Martelaar

De H.Cornelius is de patroonheilige en beschermer van het hoornvee en de veeboeren. Daarnaast wordt hij bijzonder vereerd als patroon tegen vallende ziekte, stuipen, jicht, kinkhoest en allerlei zenuwkwalen.

De H. Cornelius werd geboren tegen het einde van de tweede eeuw uit het adellijke geslacht der Cornelii.

Al jong bestudeerde hij de wetenschappen van die tijd. Ook begon hij zich in het bijzonder toe te leggen op de studie der godgeleerdheid.

Op zekere dag verliet hij het ouderlijk huis en wijdde zich aan de geestelijke stand. Hij werd priester en zette zich in voor de opbouw van de ontluikende kerk.

Na het overlijden van Paus Fabianus op 20 januari 250 werd Cornelius tot 21^e paus gekozen.

Hij was paus van 251 tot 253.

Hij wordt afgebeeld in de gewaden van een bisschop of paus. Als attribuut draagt hij meestal een

jachthoorn, dit vanwege de klankovereenkomst met het Latijnse woord cornu dat hoorn betekent.

In het begin van de jaren 1800 heersten in onze streken veel kinderziekten zoals de stuipen en men was ook al zwaar getroffen door veeziekten zoals de veepest. De mensen gingen de H.Cornelius aanroepen als beschermheilige tegen dit onheil.

In Den Hout bouwde men een kerk ter ere van de H.Cornelius en vanaf het begin werd dat een bedevaartoord ter ere van Cornelius.

In 1887, bij het 100-jarige bestaan van de parochie werd ook gevierd dat er al 100 jaar bedevaarten naar Den Hout plaatsvonden.

Tot ver in de 19^e eeuw trok men op 16 september vanuit de hele omtrek naar Den Hout voor de zegen en om de relikwie te kussen. Ook in onze kerk bevindt zich aan de westkant binnen een mooi beeld van de H.Cornelius.

Bert Sibon heeft als bron het boekje Den Hout en de kerk van St. Cornelius en het Bedevaartboekje van de H. Cornelius gebruikt.

Heilige Antonius beste vriend maak dat ik m'nterugvind.

Op deze manier werd vroeger dikwijls de heilige Antonius aangeroepen als men iets verloren had.

Het gaat dan om Antonius van Padua, de meest bekende Antonius onder de meer dan tien heilig verklaarde "Antoniusen" die er zijn. Antonius van Padua wordt meestal afgebeeld in een habijt van de Franciscanen met het Kindje Jezus op de arm dikwijls ook met een opengeslagen boek en een lelie. Zijn feestdag is op 13 juni.

Een andere bekende Antonius is Antonius Abt die ook bekend is onder de naam Antonius met het varken of Antonius van Egypte.

Terug naar Antonius van Padua, hij is geboren op 15 augustus 1195 in Lissabon, waar hij een afstammeling was van een adellijke familie. In 1210 sloot hij zich, in Lissabon, aan bij de Augustijnen.

Het leven als Augustijn beviel hem kennelijk toch minder. Hij raakte onder de indruk van de eerste martelaren van de minderbroeders (Franciscanen) en besloot in 1220 om zich bij hen aan te sluiten.

Om het Christelijk geloof te verspreiden vertrok hij naar Noord Afrika, daar werd hij echter al snel ziek en zag zich genoodzaakt om terug te keren. Het schip dat hem terug moest brengen leed echter schipbreuk voor de kust van Sicilië. Antonius werd daar opgenomen in het klooster Monte Paolo bij Forlì en daar ontdekte hij zijn grote kwaliteiten als redenaar. In zijn enthousiaste redevoeringen ageerde hij tegen alle misstanden in de kerk bv. tegen de ketterij en met name tegen woeker. Het vragen van rente op geleend geld verwierp Antonius, hij vond dat onchristelijk. Waarschijnlijk naar het voorbeeld van de moslims. Van 1224 tot 1226 predikte hij in Zuid-Frankrijk, waar tienduizenden tegelijk kwamen luisteren. In 1227 werd hij benoemd tot generaal overste van de streek Romagna in Italië. Pas aan het einde van zijn leven vestigde hij zich in Padua, waarnaar hij later vernoemd werd. Hij stierf in het jaar 1231 in Arcella bij Padua. Ongewoon snel, al een jaar na zijn dood werd hij heilig verklaard.

Antonius van Padua is een van de meest aanbeden heiligen in de katholieke wereld. De katholieke kerk vereert Antonius van Padua

als kerkleraar. De volksdevotie heeft hem ontdekt als de patroon van de verloren voorwerpen. In heel veel huizen stond vroeger een beeld van de Heilige Antonius en als men iets verloren had, dan werd er een schietgebedje aan hem gericht, in de hoop het verlorene weer terug te vinden. Zoals de titel van dit stuk luidt , of varianten hierop, was wel de meest bekende aanroeping van Antonius, een ander gebed luidde:

Heilige Antonius van Padua,
Zalige vrucht van Spanje,
Minnaar van Gods huis,
Breng asjeblief dat terug naar huis.

Als de heilige Antonius niet snel genoeg wilde helpen, gebeurde het, dat het beeld voor straf in een hoek geplaatst werd. Een andere straf bestond uit het plaatsen van het beeld onder een druppelende kraan.

In sommige kerken bestaat nog een offerblok voor een gift aan Antonius. De opbrengst diende dan te gaan naar de armen.

Waarschijnlijk is het patronaat voor verloren zaken bij Antonius terecht gekomen, omdat hij eens, een voor hem zeer dierbaar boek kwijt was.

Boeken waren in die tijd duur omdat er nog geen boekdruk bestond en alle boeken dus geschreven moesten worden. Dat boek werd bij hem terug bezorgd nadat hij vurig gebeden had om het verloren voorwerp weer terug gekregen. Dat gebeurde door een novice, die een paar dagen tevoren was uitgetreden en het boek had meegenomen, maar wroeging had gekregen.

Dat we de Heilige Antonius nog niet zijn vergeten bewijst het volgende krantenartikel. In het Eindhovens Dagblad van 27 juli 2012 stond een foto van het hek rond het afgebrande gemeentehuis van Waalre dat volgens bewakingsbeelden overduidelijk was aangestoken. Aan het hek had iemand een kaars gehangen met de afbeelding van Antonius van Padua met de tekst erbij: "Heilige Antonius van Padua zorg ervoor dat de daders van dit misdrijf ook

gevonden worden". Inmiddels heeft de politie al diverse arrestaties verricht, wellicht heeft Antonius hier een bijdrage geleverd. Het Italiaanse Padua is nog steeds een van de populairste bedevaartoornden van West- Europa.

Piet v. Gorp

Geraadpleegde literatuur:

366 heiligen dagen (Paul Spapens, Kees v. Kemenade)

Met heiligen het jaar rond (div. schrijvers)

Div. artikelen van internet

Isidorus, de beschermheilige van de boeren

Zijn volledige naam is Isidorus van Madrid. Hij leefde van 1070 tot 1130, hij wordt ook wel Isidoor genoemd. Verder is hij ook bekend onder de volgende namen; Isidorus de Boer, - de Boerenknecht, - de Landbouwer, of de Landman.

Door paus Gregorius XV is hij op 12 maart 1622 heilig verklaard. Zijn feestdag is op 15 mei. Isidorus was getrouwd met de later eveneens heilig verklaarde Maria de la Cabeza (Maria van het Hoofd), zij was al even eenvoudig en vroom als haar man. Hij was de zoon van een landarbeider en was net als zijn vader in dienst van een grootgrondbezitter in de omgeving van Madrid.

Het vroege overlijden van één van hun kinderen spoorde hen aan tot een zeer vrome levenswijze, zeer tegen de zin van zijn collega's. Hij besteedde veel tijd aan bidden en dat was dus tegen de zin van zijn collega's, omdat die vonden dat hij zich op die manier aan het werk onttrok. Bidden deed je op zondag in de kerk en niet op het land of onder het werk. Ze deden hun beklag bij hun baas en die ging vervolgens Isidorus bespieden. Toen de heerboer hem aan het bespieden was, zag hij een wonder. In de tijd dat Isidorus zat te bidden, waren engelen aan het ploegen met een prachtig span witte paarden. Een andere keer liet hij een bron ontspringen om het land te bevoeien.

Isidorus was ook bekend om zijn vrijgevigheid aan de armen. Hij was eens uitgenodigd op een boerenmaaltijd. Omdat hij te laat was, had men een portie voor hem apart gehouden. Maar hij had zoveel arme lieden meegebracht, dat er voor ieder nog niet één hap zou overschieten, als ze allemaal iets zouden krijgen. Toch stond Isidorus erop om te delen en de overvolle schalen raakten niet leeg.

(Dit verhaal lijkt erg veel op de "wonderbaarlijk broodvermenigvuldiging" van Christus)

Hij ligt begraven in de San-Andreakerk te Madrid. Zijn verering nam een grote vlucht sinds koning Philips III van Spanje op Isidorus voorspraak genas van een ernstige ziekte. De koning diende daarop een aanvraag in bij de paus om Isidorus heilig te verklaren, wat toen bijna 500 jaar na zijn dood, in 1622 gebeurde.

Hij is de patroon van de boeren en tuinders, maar ook van de stad Madrid. Bij grote droogte roept men zijn voorspraak in om regen. Hij wordt afgebeeld als boer met een hak of een spade; met een bundel vruchten of een korenschoof. Ook ziet men hem afgebeeld, biddend tot god met daarbij engelen achter een ploeg met een span witte paarden of ossen ervoor.

Binnen het boerenbedrijf werden overigens meer heiligen aanbeden. De misschien wel bekendste zal ik noemen. De Heilige Cornelius werd vereerd als de beschermheilige van het hoornvee, waaronder natuurlijk de koeien. Sint Antonius Abt werd gezien als de beschermheilige van de varkens en de boerenstallen. De heilige Barbara werd aangeropen om de vruchtbaarheid van de akkers te bevorderen.

Ook nu nog wordt Isidorus aanbeden want onlangs is men bijvoorbeeld in Schijndel aan de Boxtelseweg begonnen met de bouw van een wegkapel gewijd aan St. Isidorus. De kapel moet een behoorlijke omvang krijgen, ca. 20 m² en ongeveer 4.5 meter hoog. Men streeft er na om volgend voorjaar (2014) op zijn feestdag 15 mei de kapel te openen.

In Oosteind hebben wij geen afbeeldingen van Isidorus kunnen ontdekken. Bij heel veel huizen en boerderijen zijn afbeeldingen van Maria te vinden, maar niet van Isidorus.

Door: P. v. Gorp

Geraadpleegde lectuur:

Wikipedia

Heiligen.net

Memorialen van de Lambertus parochie Udenhout, boerenheiligen.

Moeder Theresa

Ook in de huidige tijd komt het voor dat iemand tijdens zijn/haar leven in de ogen van de mensen zoveel goeds doet dat er een verzoek gedaan wordt aan de paus om die persoon heilig te verklaren.

Een van de grote voorbeelden is Moeder Theresa uit Calcutta in India. Zij was van oorsprong een vrouw uit Albanië. Zij werd geboren op 27 augustus 1910, alleen heette ze toen anders, nl. Agnes Gonxha Bojaxhi. In 1929 werd ze novice in een klooster en toen veranderde ze haar naam in Theresa. Op 24 mei 1931 legde ze haar eerste, tijdelijke, gelofte van armoede, reinheid en gehoorzaamheid af. Ze vertrok al snel naar Calcutta en ging daar les geven.

De stad Calcutta is een stad met miljoenen inwoners en veel uitgestrekte sloppenwijken. Daar ging ze later in een ziekenhuis werken en zo kwam ze in aanraking met alle armoede en ellende van de bevolking. Op 14 mei 1937 legde zuster Theresa haar tweede gelofte af en deze was voor het leven. Ze werd directrice van de St. Maryschool en wat later ging ze buiten de kloostermuren lesgeven en liep ze door de sloppenwijken.

In 1943 heerste er hongersnood in het land . Daarbij kwamen vijf miljoen mensen om het leven en velen vluchtten naar Calcutta. In 1946 scheidde Pakistan zich af van India en de oorlog die daarop volgde kostte duizenden mensen het leven.

Dit gebeuren liet zuster Theresa niet koud en in september 1946 vertrok ze voor een periode van bezinning naar Darjeeling. Daarna wilde ze graag het klooster uit om anderen te gaan helpen.

Na een lange tijd wachten, want een non mocht niet zomaar het klooster uit, kreeg ze in april 1948 toestemming om te gaan. Ze kreeg een jaar de tijd om zichzelf te bewijzen. Met 5 roepies op zak ging ze op weg. Ze volgde eerst een korte opleiding in een medische zusterpost in Patna en toen ze weer terug was in Calcutta huurde ze daar een hutje in een sloppenwijk en ging les geven aan

arme kinderen. Mensen hielpen haar en gaven haar een stoel en een kast.

Theresa waste de kinderen ook die ze les gaf. Later ging ze ook zieke en gewonde mensen wassen. Al snel kwamen oud-leerlingen haar helpen. Iemand stelde haar een verdieping van zijn huis ter beschikking en zo breidde haar werkzaamheden zich steeds verder uit, want ze opende een huis voor stervende mensen, een huis voor wezen en ook werkplaatsen.

Ze mocht buiten het klooster blijven werken en kreeg een eigen orde; De Zusters van Liefdadigheid. Vanaf dat moment heette ze Moeder Theresa. Haar werk bleef niet beperkt tot India maar verspreidde zich over de hele wereld.

In 1979 kreeg ze de Nobelprijs voor de vrede . Op 5 september 1997 overleed ze op 87-jarige leeftijd in Calcutta. Paus Johannes Paulus de Tweede heeft haar in 2003 zalig verklaard.

MOEDER TERESA

* SKOPIE OTTOMAANSE RIJK, HEET NU MACEDONIË.
* 26.08.1910 met de naam AGNES GONXHA BOJAXHIU
+ 5.09.1997 CALCUTTA INDIA

INGETREDEN IN DE ORDE VAN DE
ZUSTERS VAN LORETO, IN LETNICE.

Koos de naam MOEDER TERESA in
verwijzing naar THERESIA van LISIEUX.

Geschreven door Giel
Meester
Bron: Heiligen.net

Victor van Marseille

De patroon van de korenmolenaars was een officier in het Romeinse leger.

Hij was christen en riep zijn medesoldaten op om ook over te gaan tot het christendom. Dat werd hem door zijn meerderen niet in dank afgenomen en daarom wordt hij gevangengenomen. Tijdens zijn gevangenschap bekeert hij zijn bewakers en dat wekt zoveel woede op bij de keizer dat hij ter dood wordt veroordeeld.

Er gaan verhalen dat hij vermorzeld moest worden tussen twee molenstenen, maar dat door de hulp van God de stenen in stukken braken. In het jaar 298 wordt hij dan onthoofd.

Zijn voorspraak wordt ook ingeroepen tegen donder en bliksem.

Sint Eligius of St. Elooï

De man is geboren in Frankrijk en begon zijn loopbaan als hoefsmid. Later werd hij edelsmid.

Van de koning kreeg hij goud om een troon te maken, maar hij maakte er twee en het restant van de voorraad goud gaf hij terug aan de koning. Om zijn eerlijkheid werd hij benoemd aan het hof. Hij gaf veel aan de armen en men vertelde vreemde verhalen om aan te geven dat hij met de hulp van God bijzondere dingen kon doen.

Zo gaat het verhaal dat hij om paarden van een nieuw hoefijzer te voorzien bij het dier een voet afhakte. Als het hoefijzer bevestigd was, bracht hij de voet weer aan waarop het dier, dat geen kik gaf, weer vrolijk verder liep.

Ook werd het verhaal van de os en de beer verteld. Voor het versjouwen van stenen werd een ossenkar gebruikt. Een beer viel de os aan en verslond het dier. Eligius ging naar de beer toe en dwong het beest de taak van de os over te nemen en dat deed het ook.

Eligius is de patroon van iedereen die met een hamer werkt, dus ook van de smeden, en hij is de beschermheilige van de paarden.

Kees van Haaf heeft deze informatie gevonden op Heiligennet.nl

Heilige Donatus, de beschermheilige tegen onweer

Donatus van Münstereifel (Rome, rond 140 na Chr. – vóór 180 na Chr.) was een [heilige](#), [martelaar](#) en [Romeins](#) soldaat.

Donatus behoort tot de zogenaamde catacombenheiligen, van wie in historisch opzicht niets bekend is maar over wie diverse legenden bestaan. Volgens een legende behoorde hij tot het Legio fulminatrix (Bliksemlegioen). Vandaar dat Donatus afgebeeld wordt met een pijlenbundel, bestaande uit bliksemschichten, in de hand. Hij wordt vereerd in het Rijnland en de Lage Landen (bijvoorbeeld in Altforst), als beschermer tegen [onweer](#) en [blikseminslag](#).

Zijn feestdag valt op [30 juni](#).

Tijdens een ernstige ziekte van zijn vader Faustus zou zijn moeder Flaminia zich tot de heilige [Gervasius](#) in [Milaan](#) hebben gewend voor hulp. Gervasius beloofde haar de genezing van haar man en de geboorte van een zoon. Faustus werd inderdaad gezond, en Flaminia bracht een zoon ter wereld, die ze Donatus (de geschonkene) noemde. Hij werd door zijn moeder, die christen was geworden, in het geloof groot gebracht.

Op 17-jarige leeftijd werd Donatus soldaat. Als legeraanvoerder van het [12e legioen](#) werd hij rond 166 ingezet tijdens de strijd tegen invallen door de Germaanse [Marcomannen](#) aan de Donau. Tijdens een hopeloze omsingeling, uitgeput door dorst, baden Donatus en de andere christelijke soldaten van het Romeinse legioen om regen. Toen barstte er een zwaar onweer los en de stromende regen zorgde voor een verfrissing voor mens en dier. Bovendien

verwoestten de bliksems het kamp van de Marcomannen. Danig onder de indruk van dit wonder beloofde Donatus plechtig aan God om zijn verdere leven alleen nog aan Hem te wijden. Keizer [Marcus Aurelius](#) benoemde hem tot zijn opperlijfwacht. Toen Donatus echter weigerde te trouwen met Alexandra, de nicht van de keizer, werd hij met de dood gestraft 'wegens minachting der goden'. Flaminia, Donatus' moeder, begroef hem in de catacomben van de heilige [Agnes](#) in Rome.

De gebeurtenissen tijdens de [Marcomannenoorlog](#) rond het zogenaamde regenwonder zijn historisch onderbouwd. De christenen maken aanspraak op het wonder namens hun God. De daarop volgende gebeurtenissen, zoals bijvoorbeeld het geplande huwelijk met de nicht van de keizer, behoren echter uitsluitend tot de heiligenlegende.

In 1646 werd het graf op bevel van de [paus](#) geopend en de [relikwieën](#) aan de Jezuietenkerk in [Münstereifel](#) geschonken. Op 30 juni 1652 zouden de relikwieën van [Euskirchen](#) naar Münstereifel worden overgebracht.

Jezuietenpater Heerde las 's morgens de heilige mis in de Martinuskerk in Euskirchen. Tijdens de slotzegening sloeg de bliksem in. Het altaar en de pater stonden in de vlammen. De pater riep de hulp in van de heilige Donatus. De vreselijke pijnen van de verbranding verdwenen en de pater kon de relikwieën, die al onderweg naar Münstereifel waren, achterna reizen. Dit wonder leidde de grote verering van de heilige Donatus in.

Donatus wordt dikwijls als Romeinse soldaat met palm, bliksem, graanbundel of wijnstok afgebeeld. Hij geldt in de Eifel, Keulen en Nederosteenrijk als beschermheilige tegen onweer, bliksem, hagel en brand. Veel schuttersverenigingen zijn naar hem vernoemd.

Verhaal van een bedevaart – zijnde een bijdrage van Rini de Groot (zie bewijs van inschrijving van vader)

Ieder jaar ging vader in juni op de fiets naar de H. Bloedprocessie in Boxmeer en in juli op bedevaart naar de H. Donatus, de beschermheilige tegen onweer. In 1944 was vader bij de Broederschap van de Reek ingeschreven, later ging hij naar Loosbroek waar ook de verering van de Donderheilige werd gehouden.

Op paaszaterdag en pinksterzaterdag stonden in het kerkportaal 's morgens zinken teilen gevuld met water dat 's morgens gewijd was. Iedereen ging daar een kanneke vullen voor huiselijk gebruik. Met het paaswater werd onder meer het wijwaterbakje gevuld, het pinksterwater tegen bliksem inslag.

Bij dreigend onweer overdag zegende moeke met een palmtakje gedoopt in (pinkster-) wijwater de omgeving van het woon- en

werkhuis. Ik zei: "Moeke, die enkele druppels wijwater helpen toch niet!" Was er 's nachts onweer, dan werden we gewekt, verzameld rond de keukentafel en werd de huiszegen voorgelezen, aansluitend met het rozenhoedje. De huiszegen hing achter op de linnenkastdeur. Uden kende een eigen huiszegen. Na dit lange gebed was het onweer overgetrokken, en kropen we weer terug in bed. En overdag na de onweersbui de frisse ozongeur opsnuiven.

Het opstaan 's nachts kwam van ons moeke. Zij kwam uit een boerenfamilie en door iedereen te wekken, stond men dan ook klaar om na blikseminslag het vee te redden. Bij ieder bliksemschicht tijdens het onweer maakten we een kruisteken en we werden gewaarschuwd niet voor het raam te gaan staan en messen en scharen op te bergen. Op sommige plaatsen werd vroeger de spiegel afgedekt.

We woonden veilig tegenover de 35 meter hoge fabrieksschoorsteen van de zuivelfabriek - voorzien van een bliksemafleider - maar die werd in december 1990 afgebroken. In het voorjaar van 2008 heeft de bliksem het huis getroffen. Broer Jan kon door snel ingrijpen het begin van de brand blussen. Mijn vrouw en ik zijn vanuit Antwerpen op de brommer naar Scherpenheuvel in België gereden en hebben daar de huiszegen gekocht. We gingen terug in zwaar onweer maar met de zegening op zak!

Verhalen over ongelukken tijdens bliksem zijn er genoeg. Op 23 september 1923 verongelukte boven Loosbroek een luchtballon ten gevolge van blikseminslag. Hierbij kwamen twee Amerikaanse officieren om het leven. Het

bleek om deelnemers aan de Gordon Bennett Cup te gaan, een wedstrijd voor luchtballonnen die vanuit Brussel gestart was. De wedstrijd verliep dramatisch, want maar liefst drie ballons werden door de bliksem getroffen, wat vijf doden en een zwaargewonde ten gevolge had.

Al 234 jaar wordt H. Donatus “donderheilige”, oftewel beschermer tegen onweer, hagel en andere natuurrampen, in Reek vereerd.

Artikel:

Bert Sibon / Martha Leltz

Bron: Wikipedia en BHIC, Brabant Historisch Informatie Centrum.

Sint Christoffel

Een heilige die bij veel mensen bekend is, is de man wiens afbeelding vroeger in veel auto's te vinden was.

Sint Christoffel is de patroonheilige van de reizigers, van alle verkeersdeelnemers, timmerlieden, schilders, pelgrims, fruithandelaren boekbinders, hoedenmakers, tuinlui en kinderen. Verder werd hij aangeroepen tegen besmettelijke ziekten, droogte, onweer, watersnood, oogziekten en tandpijn. Zijn naamdag is 24 juli.

Over Sint Christoffel is historisch gezien weinig bekend, alleen de legende over hem als Christusdrager kennen veel mensen. Dat verhaal begint met te vertellen dat ene Reprobus zijn diensten alleen maar wilde aanbieden aan het allerhoogste gezag. Hij trad in dienst van de koning, maar hij kwam er achter dat die bang was voor de keizer. Toen hij in dienst trad van de keizer, ontdekte hij dat die bang was voor de duivel en toen hij zijn diensten aanbood aan de duivel, bleek dat die op zijn beurt weer bang was voor Christus. Reprobus besloot toen om Christus te gaan dienen en op advies van een kluizenaar deed hij dat door mensen op zijn brede rug een rivier over te dragen. Op zekere dag moest hij een klein kind overzetten, maar toen hij daarmee bezig was, werd het kind steeds zwaarder. Reprobus bezweek bijna onder het gewicht van het kind dat zich toen bekend maakte en zei dat Christus was. Reprobus werd in de rivier gedoopt en nam de naam Christoffel aan. Die naam betekent Christusdrager. Hij gaat het evangelie preken en wordt uiteindelijk gemarteld en onthoofd. Hij zou hebben geleefd rond het jaar 250.

hij

Deze informatie vond Kees van Haaf bij Wikipedia.

De IJsheiligen

Als je aan de IJsheiligen denkt, bedoel je daarmee niet een groep mensen die lang geleden iets bijzonders op het ijs hebben gepresteerd.

We hebben het hier over een viertal heiligen wier naamfeest valt op vier achtereenvolgende data in mei. Juist in die periode in mei wil er nogal eens nachtvorst voorkomen en mensen die zomerplanten in de tuin willen zetten wordt aangeraden om daarmee te wachten tot na de IJsheiligen, omdat de kans op vorst daarna te verwaarlozen is.

Op 11 mei is het de naamdag van Sint Mamertus, een onopvallende bisschop uit Vienne, een stad in Zuid-Frankrijk.

Hij was het niet altijd eens met de paus en had te maken met oorlogen, aardbevingen, hongersnood, ziekten en grote branden in de stad.

Van hem wordt verteld dat hij door veel te bidden een grote brand wist te bedwingen. Aan hem danken we de drie kruisdagen die vooraf gaan aan Hemelvaartsdag en waarop gebeden wordt om bescherming tegen allerlei rampspoed. Hij stierf rond het jaar 477. 12 mei is de dag van Sint Pancratius.

Zijn ouders waren welgestelde burgers die dood gingen toen hij nog klein was. Een oom nam hem mee naar Rome om voor hem een goede baan in het leger te regelen. Daar kwam hij in aanraking met de christenen die vervolgd werden. Hij nam het voor hen op en toen hij een aanbod van de keizer voor een goede baan en een vorstelijk salaris afsloeg, werd hij in 304 als 14-jarige onthoofd.

Hij is de patroon van de eerste-communicanten.

De bekendste IJsheilige is Sint Servatius of Sint Servaas die op 13 mei herdacht wordt.

Hij was bisschop van Tongeren in België en hij verplaatste zijn bisschopszetel aan het einde van zijn leven naar Maastricht en daarmee was hij de eerste bisschop in ons land.

Van hem worden talloze verhalen verteld. Een bekend verhaal gaat over een reis waarbij hij langs de weg in slaap valt.

Er verschijnt een adelaar die hem met de ene vleugel beschermt tegen het zonlicht en die hem met de andere vleugel koelte toewuift. In 304 sterft hij.

Hij wordt vooral aangeroepen tegen een aantal ziekten.
De laatste IJsheilige, feestdag 14 mei, is Sint Bonifatius.
Hij was een rijke Romein die door zijn vriendin naar Klein- Azië (Turkije) gestuurd werd om stoffelijke resten van vermoorde heiligen op te kopen. Het vereren van die heiligen zou een plaats in de hemel opleveren.
Toen hij in Turkije aankwam, liet hij luidkeels weten dat hij christen was. Prompt werd hij ook gemarteld en in het jaar 307 werd hij in een kuip gloeiende pek gedood.
Zijn dienaren kochten voor 500 goudstukken zijn restanten op en hij werd in Rome begraven. Op zijn graf staat een kerk die zijn naam draagt, maar in 1969 is zijn naam van de heiligenkalender afgevoerd.

Voor dit artikel is door Kees van Haaf gebruik gemaakt van informatie die te vinden is op heiligen.net.

Allerheiligen

De Katholieke Kerk kent al sinds de eerste jaren van het Christendom vele martelaren. Martelaar (van het griekse woord *martus* = getuige) was de bijzondere eretitel voor degenen die gedurende de christenvervolgingen in het Romeinse Rijk hun trouw aan het christelijke geloof met de dood moest bekopen.

Deze martelaren werden oorspronkelijk in een gezamenlijke herdenking van alle martelaren vereerd, maar Gregorius III veranderde in 732 het martelarenfeest in Allerheiligen.

Niet alleen martelaren, maar ook heiligen, dit zijn gelovigen die door hun leven een bijzonder getuigenis hebben afgelegd van hun geloof in Christus, worden dan herdacht.

In 844 werd de oorspronkelijke datum (van 13 mei) veranderd in 1 november (begindag van de winterperiode volgens de regel van Benedictus) en werd het een herdenking van alle heiligen - benoemden en onbenoemden - die geen eigen feestdag of gedachtenis hebben

Nu eren wij op deze feestdag allen die voor eeuwig leven bij God, of zij nu heilig verklaard zijn of niet. Zij vormen de ontelbare menigte die Johannes zag rondom het Lam en voor de troon van God: welgevallig aan de Vader omwille van Christus' bloed, zijn zij bemiddelaars voor de biddende kerk op aarde, voorsprekers voor ons.

Allerheiligen is een christelijk feest dat op 1 november valt en gevierd wordt onder katholieken en anglicanen. In de Katholieke Kerk is het een hoogfeest. Ook de Oosters-Orthodoxe Kerk kent het feest, maar op de eerste zondag na Pinksteren, gevierd op 13 mei. De feestdag viert de nagedachtenis aan alle heiligen en martelaren.

Allerheiligen is een vrije dag in vele landen, waaronder België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Polen, Spanje en delen van Duitsland. In Nederland werd deze vrije dag afgeschaft in de jaren 1960.

In de beeldende kunst is Allerheiligen een voorstelling van heiligen om de Drieëenheid,

Allerzielen

is een hoogtijdag uit de westerse rooms-katholieke traditie. Hij wordt gevierd op 2 november, de dag na Allerheiligen, waarmee deze dag nauw verbonden is.

Met Allerzielen worden de overledenen herdacht en wordt een requiemmis opgedragen.

Allerzielen is een dag om speciaal te bidden voor alle zielen die nog niet in de hemel zijn, maar in het vagevuur.

Artikel: Martha Leltz

Bron: www.allerheiligen.nl/ wikipedia

Geloof of (toch) Bijgeloof ?

De expositie van dit jaar (2013) betreft onze beschermheiligen. Personen uit een ver verleden die zich op velerlei manieren hebben onderscheiden door o.a. de arme medemens te verzorgen en te voeden. Zeer vroom te leven en (of) als kluisenaar boete te doen voor zonden door anderen begaan.

Maar er zijn ook voorwerpen waaraan bijzondere krachten en bescherming werden toegeschreven.

Geloof of bijgeloof.

De op deze tentoonstelling aanwezige “Christus Lengte” is hier een zuiver voorbeeld van. In het “Brabants Heem” de jaargangen 1958, 1959 en 1960 wordt door verschillende geschiedvorsers uitgebreid ingegaan op de oorsprong van - en verspreiding van - dit “gebedsformulier”

Een Brabantse “Christus Lengte”

De koster P.v.d. Broek van Ulicoten aarzelde toch even toen hij bij het opruimen der papieren nalatenschap van Maria Wilhelmina Verboven zojuist een merkwaardige reep papier in de prullenmand gedeponeed had. Hij nam het lange stuk weer op en besloot het aan zijn pastoor P.v.d. Steen te laten zien. Maar ook deze wist na inzage er zo direct geen raad mee en stelde het pastoor W.Binck ter hand, die mij dit “curieus stuk bijgeloof” opstuurde.

Toen de lange strook uit de brief rolde, behoefde men nauwelijks de beginwoorden te lezen om te weten dat men met een voorbeeld van een Heilige Lengte te doen had, een vorm van volksdevotie, die bedenkelijk dicht bij bijgeloof staat.

Bij nadere informatie bleek het eigendom geweest te zijn van genoemd vrouwtje, in 1958 in Huize Elisabeth te Dongen gestorven. Maria Verboven, te Chaam in 1885 geboren, was lid van de Derde Orde van St.Franciscus en van de Maria-Congregatie, - "van het uitverkoren getal van die stille zielen, die niets gemeen willen hebben met de bedorven wereld en die hun leven slijten, eenvoudig en vreedzaam, in deugden, goede werken en gebed"- . Deze tekst van het bidprentje verklaart ons voldoende, waarom zij dit merkwaardig gebedsformulier haar hele leven zo zorgvuldig bewaard had.

Naschrift:

Het hele verhaal uit het tijdschrift Brabants Heem is te lezen in een map, welke op de tentoonstelling aanwezig is. Tevens is er een kopie van een identieke "Lengte van Christus" zoals die hier wordt beschreven.

Het geheel is samengesteld door Ludo Louwet.

Bron: Brabants Heem.

Auteurs: H. Mandos en W. Knippenberg

De geschiedenis van het bidprentje

Bidprentjes zijn prentjes die meestal bij de begrafenis worden uitgedeeld ter nagedachtenis aan de overledene. Op het bidprentje staat meestal een korte levensschets, een foto of een gedicht of stukje proza. De bidprentjes worden door veel mensen verzameld.

De herkomst van het bidprentje.

Het bidprentje is van oudsher een rooms-katholiek traditie. Het is het prentje dat wordt uitgereikt bij een begrafenis als herinnering aan de overledene. Het wordt daarom ook wel doods- of dodenprentje of gedachtenisprentje genoemd. Het bidprentje is afkomstig uit de Nederlanden, d.w.z. het huidige Nederland en België. De eerste exemplaren komen uit laat 16e eeuwse Antwerpen met afbeeldingen uit het Oude of Nieuwe Testament. Het waren vooral priesters en kloosterlingen die deze eerste bidprentjes lieten maken. Uit Nederland is één van de oudst bekende doodsprentjes van Catharina Jans Oly, ze overleed op 29 maart 1651 (zie ook onze uitgave uit 2004: "Oude gebruiken bij overlijden". Op de achterkant werd de naam van de overledene geschreven met meestal een gebed of een tekst uit de Bijbel erbij. Rond 1730 verschenen de eerste gedrukte bidprentjes in Amsterdam met gravures. Onder het plaatje werd, in het Latijn, Frans of Nederlands, een tekst geplaatst. Op veel prentjes stond R.I.P. (=Requiescat in Pace) of in het Nederlands "dat Hij/Zij moge rusten in vrede" Op de achterkant stond dan "Bid voor de Ziel van Zaliger" gevolgd door de naam, de plaats en de ouderdom van de overledene en tenslotte een tekst uit de H.Schrift, dat op een of andere manier paste bij de overledene.

Rond 1800 werden doodshoofden, zeisen en andere figuren naast het kruis afgebeeld geheel in de stijl van de christelijke vanitas afbeeldingen. Deze afbeeldingen, die de vergankelijkheid van de mens weergeven, zien we terug in onder andere de liturgie van Aswoensdag: *Memento, homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris* (= Bedenk, mens, dat gij stof zijt en tot stof zult wederkeren).

Eind 18^e eeuw kregen de rijke gelovigen, priesters, al een bidprentje. Na 1850 werd het uitgeven van prentjes voor overledenen ook voor andere groepen mensen betaalbaar. Dit kwam vooral doordat de grondstoffen en de druktechniek goedkoper werden.

De teksten op het bidprentje.

In de beginperiode werden naast de naam van de overledene alleen de leeftijd, overlijdensdatum en plaats van overlijden op het prentje vermeld. Men voegde hier later meer gegevens aan toe, zoals: de begraafplaats, de geboortedatum en de geboorteplaats. Soms werden bij personen van enig aanzien de maatschappelijke functies en lidmaatschappen van maatschappelijke organisaties vermeld. Bij geestelijken en religieuzen werd vermeld waar en wanneer zij bepaalde functies hadden vervuld.

Samenstelling Bert Sibon en Piet van Gorp.

Literatuur:

Rijkheyt Centrum voor regionale geschiedenis Heerlen
Oude gebruiken bij overlijden (Ulendonc)

Ter illustratie drukken we hierbij een serie van 13 bidprentjes af van de dezelfde persoon. Het gaat om mevrouw: Maria Theresia Elisabeth van Mattemburgh, die op 22 december 1850 in Bergen op Zoom is overleden. De verschillende prentjes zijn aan voorzijde voorzien van franse teksten.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER

Mevrouw
MARIA THERESIA ELISABETH VAN MATTEMBURGH,
 Weduwe van wijlen des Hoog Ed. Gestorven Heer
PETRUS JOSEPHUS CUYPERS,
 Geboren te Bergen-op-Zoom, den 15. October 1776, en al-
 jaar Overleden den 22. December 1850.

Waak en bidt; want gij weet noch dag, noch
 nacht. *MATE. 26. vs. 13.*

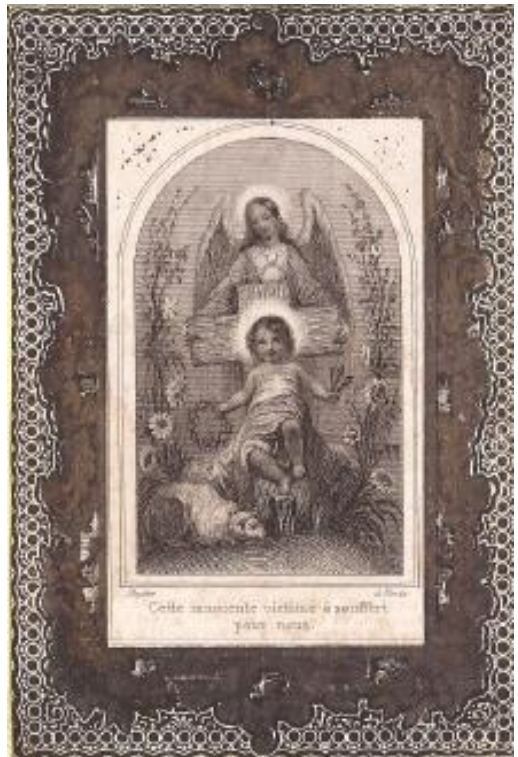
Scheidt aldus de bittere dood? *1 Reg. 12 - 22.*

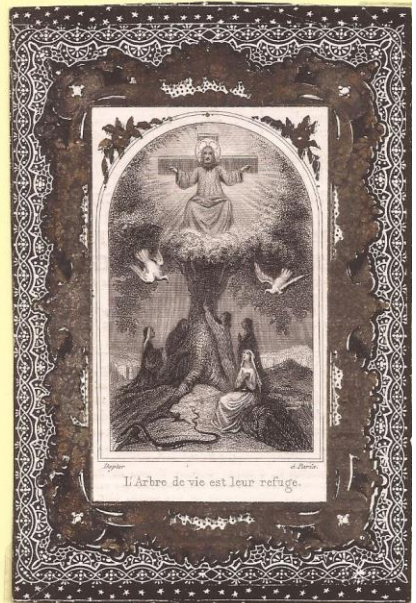
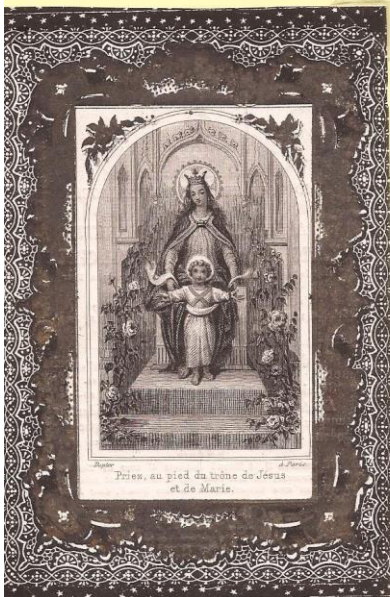
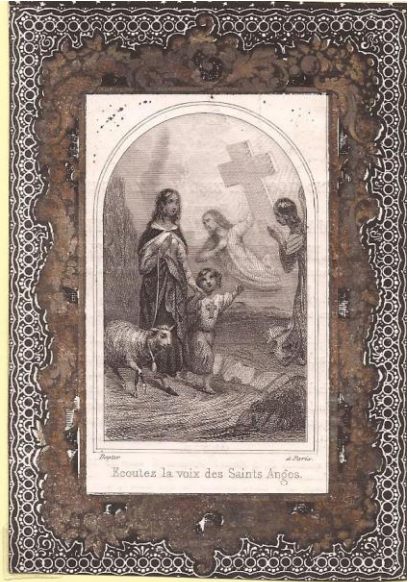
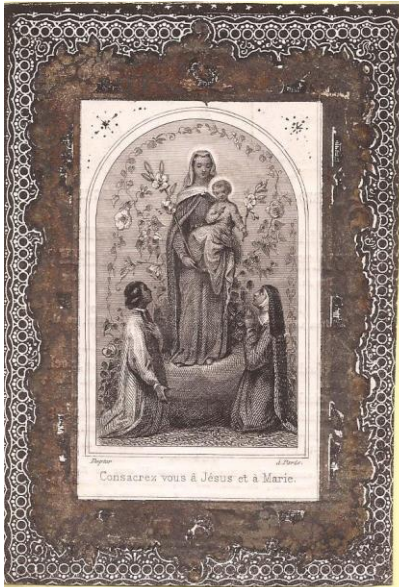
Kinderen, bemint elkander, weest onderling
 eensgezind, en helpt mij bij God door uwe ge-
 bedden. *Rom. 15. en 15.*

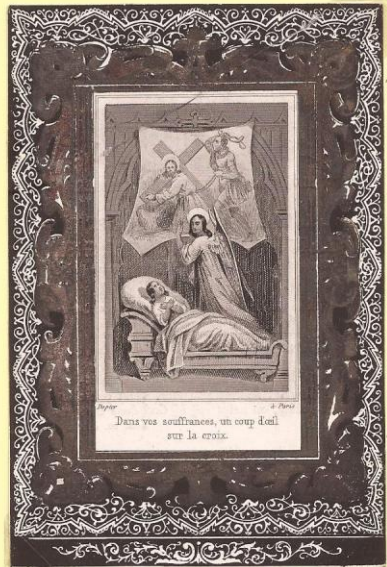
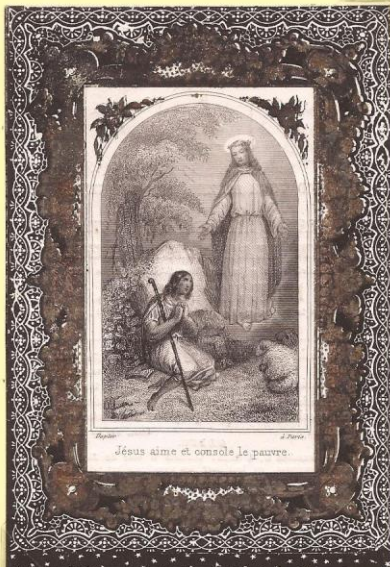
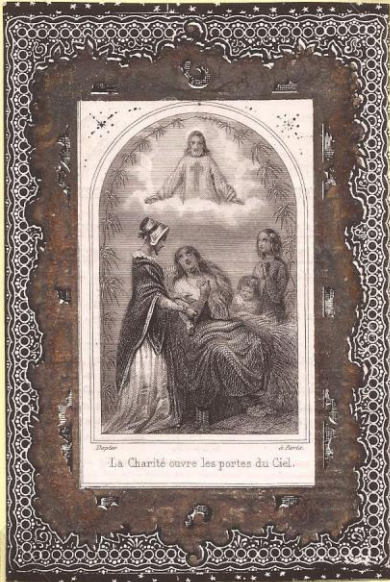
GHEED.
 Wij smekten U, O HEER! Ontferm U over de Ziel van
 uwwe Dienaresse, en laat haar ten spoedigste het geluk ge-
 slaten van ewe Dierverkoosen in den Hemel, door Jezus-
 Christus onze Heer. AMEN.

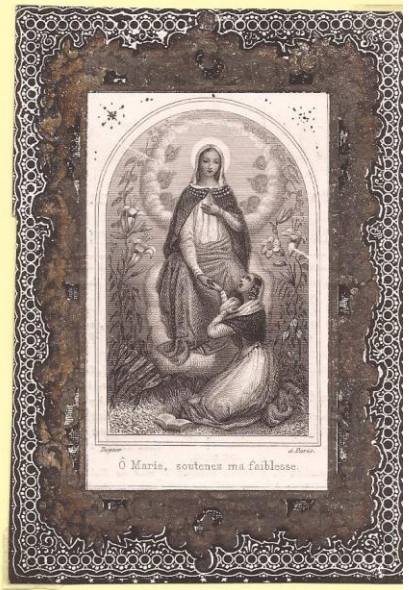
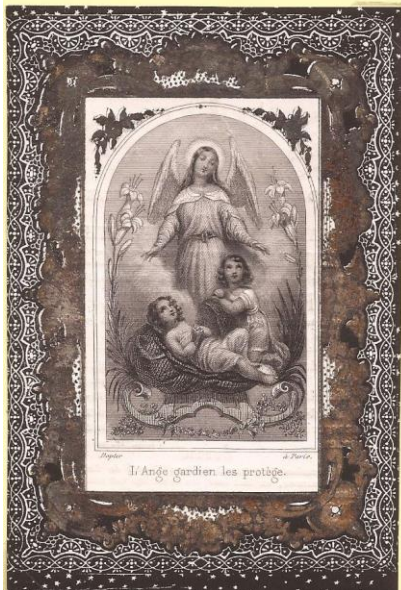
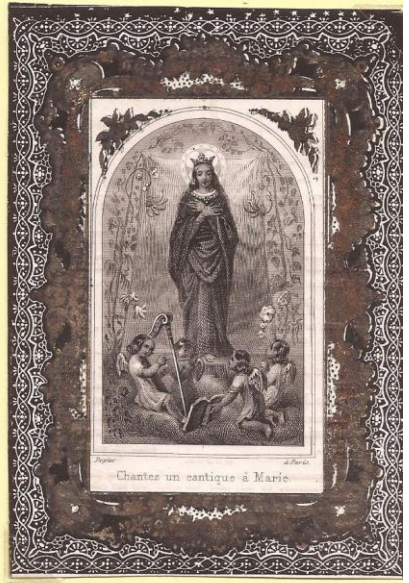
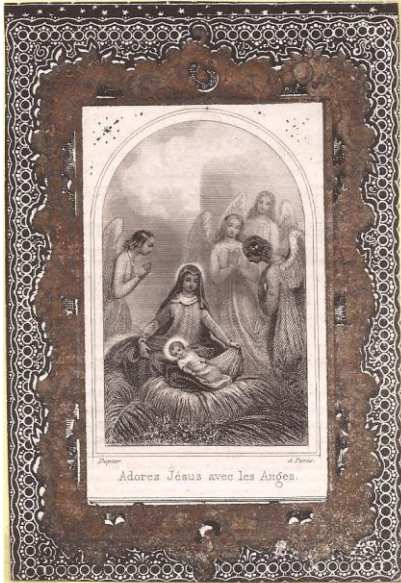
R. I. P.

Bergen-op-Zoom. — De Stads-drukkerij van P. J. Keyser.

Oosteind en zijn beschermheiligen en (oude) bidprentjes

Uitgave Heemkundegroep Ulendonc Oosteind, november
2013